

औरंगाबाद जिल्ह्यातील मानवी साधन संपत्तीचा भौगोलिक अभ्यास

Dr. CU Bhore

Assistant Professor & Head,

Dept. of Geography

Sant Dnyaneshwar Mahavidyalaya, Soegaon;

Dist. Aurangabad, MS, India

Email : bhorechatragun@gmail.com

Abstract

राष्ट्राच्या विकासाच्या दृष्टीने साधनसंपत्ती ही महत्त्वाची असते. साधन संपत्तीचे प्रामुख्याने नैसर्गिक साधनसंपत्ती व मानवी साधनसंपत्ती असे दोन प्रमुख प्रकार पडतात. प्रदेशामध्ये उपलब्ध असलेल्या नैसर्गिक साधनसंपत्तीपेक्षा मानवी साधन संपत्तीला विशेष महत्व असते. मानवी संसाधनाच्या विकासावरच त्या प्रदेशातील नैसर्गिक संसाधनाचा विनियोग व विकास अवलंबून असतो. मानवी संसाधनाच्या विकासावर त्या प्रदेशातील भौगोलिक, सामाजिक, आर्थिक व सांस्कृतिक घटकाचा प्रभाव पडत असतो. लोकसंख्येच्या विविध वैशिष्ट्यांचा उदा.लोकसंख्येचे वितरण व घनता, लोकसंख्येची वाढ, साक्षरता, स्त्रीपुरुष प्रमाण, ग्रामिण व नागरी लोकसंख्या, आयुर्मात इत्यादी घटकांचा अभ्यास अनेक दृष्टीने महत्त्वाचा असून यावर त्या प्रदेशातील भौगोलिक स्थितीचा प्रभाव पडत असतो. प्रदेशाच्या विकासात संख्यात्मक लोकसंख्या वाढीपेक्षा लोकसंख्येतील गुणात्मकवाढ ही महत्त्वाची असते. म्हणून प्रस्तुत शोधनिबंधात औरंगाबाद जिल्ह्यातील मानवी साधनसंपत्तीची विविध वैशिष्टे जसे वितरण, वाढ, घनता, ग्रामीण व नागरी लोकसंख्या, साक्षरता, स्त्री-पुरुष इत्यादींचा अभ्यास करण्याचा प्रयत्न केला आहे.

Keywords

मानव संसाधन, गणिती घनता, वृद्धी, नागरी लोकसंख्या, साक्षरता